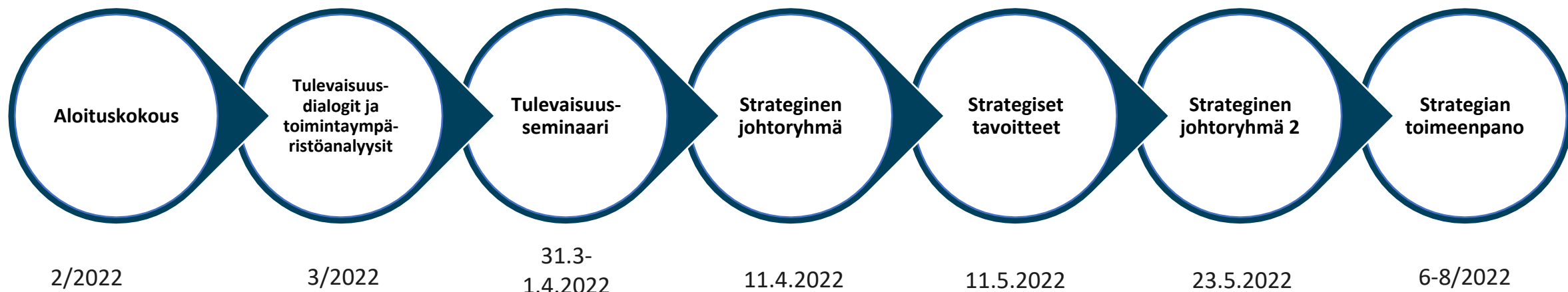

Hyvän tuulen sanoman taustamateriaalia

- Strategiaprosessin eteneminen
- Toiminta-ympäristöanalyysi
- Tulevaisuusdialogit

Vaalan strategiatyön eteneminen

Työn käynnistäminen ja prosessin suunnittelu

- Tavoitteet strategiaprosessille ja strategialle
- Työsuunnitelman täsmentäminen
- Aikataulun vahvistaminen
- Toimintaympäristöaineisto
- Raportoinnista sopiminen
- Kyselyt ja etättyömenetelmät ja optiot

Tulevaisuusdialogit ja toimintaympäristöanalyysi

- Tulevaisuusdialogit: henkilöstö 14.3., kuntalaiset 16.3., yhdistykset klo 16.3., yrittäjät 21.3.
- Taustalla myös valtuutettujen haastattelut
- Kuntalaisten osallistaminen luonnollisten kohtaamisten kautta
- Keskeisten tulevaisuuden muutostekijöiden tunnistaminen

Tulevaisuusseminaari valtuutetuille ja johtoryhmälle

- Toimintaympäristöstä nousevien keskeisten ilmiöiden vaikutusten analysointi
- Kunnan nykytila ja vahvuudet
- Vision ja mission työstäminen
- Arvojen ja toimintatapojen työstäminen

Strateginen johtoryhmä

- Strategian suunnittelu ja edistäminen
- Tulevaisuusseminaarin tuotosten hienosäätö (mm. toimintaympäristö ja visio)

Strategiset tavoitteet

- Strategisten tavoitteiden määrittäminen
- Strategian seuranta ja arviointi (*mittarit?*)
- Käytössä strategian koontaraportti

Strateginen johtoryhmä 2

- Käytössä strategialuonnos, josta työstetään lopullinen strategia
- Kommentointi ryhmäpuheenjohtajien kautta, sekä vaikuttamistoimielimet, ikäkausiverkostot ja henkilöstö

Strategian toimeenpano

- Strategiaesitys kunnanhallitukselle (14.6.) ja valtuustolle (23.6.)

Toimintaympäristöanalyysi:

“Hyvinvoiva vaalalainen
elinvoimaisessa Vaalassa 2030.
Millaiset ovat hyvinvointia ja
elinvoimaa tukevat ja haastavat
ilmiöt?”

Megatrendit 1/5

Ilmiöt	Vaikutukset hyvinvointiin ja elinvoimaan:
Työn rakenteet muuttuvat ja tulevat muuttumaan	Rakenteiden muuttumisen myötä työn ja vapaa-ajan yhteensovittaminen helpompaa. Vaikuttaa hyvinvointiin työllisyyden kautta. Uudet tavat synnyttävät uusia yrityksiä ja työpaikkoja. Energiaomavaraisuuden parantaminen.
Muuttoliike kasvaa	Etätyön mahdollisuudet paranevat. Osa-aikaisten asukkaiden määrä ja merkitys kasvaa. Uudet asukkaat tuovat uusia ideoita ja resursseja yrityksille.
Hyvinvointitalousajattelu: monessa paikassa esillä vihreät siirtymät ja luontoarvot ajattelua läpileikkaavana.	Hyvinvointisuunnitelman konkreettiset stepit ja johtopäätökset. Toteutusta ja päätöksentekoa.
Ikärakenne haastaa ja syntyvyys laskee	Palveluiden pysyvyys riskinä ja seurauksena voi olla yhä suurempi muuttotappio.

Megatrendit 2/5

Ilmiöt	Vaikutukset hyvinvointiin ja elinvoimaan:
Etätyöstä osa luonnollista luontoa	Työn murros ja toimeentulon mahdollistaminen. Mökkiläiset tulee nähdä mahdollisuutena. Teknologia ja turvallinen ympäristö
Tulevat energiatuotantomuodot	Osaaminen lisääntyy, jonka myötä aluetalous vahvistuu. Kunnan omavaraisuus paranee.
Osaamisen kehittäminen	Palvelut saadaan omasta kunnasta ja kunnan pitovoima paranee.
Työn murros. Toimeentulon varmistaminen, teknologian kehitys ja etätyön lisääntyminen	Turvallinen ympäristö vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin. Yritysten kannattavuus paranee. Uudet asukkaat tuovat uusia ideoita.

Megatrendit 3/5

Ilmiöt	Vaikutukset hyvinvointiin ja elinvoimaan:
Innovatiivista yritysystävällisyyttä	Ei tehdä niin kuin on aina tehty. Rohkeus muutokseen. Täytyy rakentaa ketteryydelle rakenne. Infra kuntoon, jotta voi markkinoida uutta yrittäjyyttä. Esim. lentokenttä innovatiiviseen käyttöön. Tarvitaan myös rohkeaa kaavoitusta.
Teknologian kehittyminen vs. eriarvoisuus	Etäyhteyksien täytyy toimia. Mahdollistaa asukkaille työn ja vapaa-ajan yhdistämisen.
Matkailu, luonto-ohjelmapalvelut, tapahtumat	Elinvoima paranee uusien työpaikkojen myötä. Matkailupalveluiden paraneminen lisää kunnan vetovoimaisuutta.
Yksilöllistä asumista yhteisöllisessä ympäristössä	Syntyy ylisukupolvista asumista ja ns. paluuta vanhaan. Ikäihmiset uudessa roolissa uudessa kunnassa. Monisukupolvisuus ja sen mahdollisuudet. Asuntorakentamisen monipuolistuminen. Tilukset tarjoavat myös luksusmahdollisuuksia asukkaille.

Megatrendit 4/5

Ilmiöt	Vaikutukset hyvinvointiin ja elinvoimaan:
Monipaikkaisuus	Väestö kasvaa. Mahdollistaa monipuoliset palvelut. Helpottaa työn ja perheen yhteensovittamista. Etätyön ja digitalisaation mahdollisuudet ja työnantajien uusi asenne mahdollistajana. Elinvoimaan vaikuttaa positiivisesti siten, että ostovoima kasvaa ja palvelutarve laajenee. Kunnan väestö lisääntyy ja verotulot kasvaa.
Ilmasto lämpenee	Maatalouden olosuhteet paranevat ja viljelymahdollisuudet paranevat
Digitalisaatio	Palvelut muuttuvat ja monipuolistuvat. Saavutettavuus pääasiassa parantuu, osalla kuntalaisista voi olla haasteita pysyä mukana. Uudenlainen yrittäjyys ja elinkeinojen monipuolistuminen mahdollistuu.

Megatrendit 5/5

Ilmiöt	Vaikutukset hyvinvointiin ja elinvoimaan:
Ikäpyramidin keikahdus	Elinikä pitenee ja asukkaiden palvelutarve kasvaa. Mahdollisuudet kehittää eläkeläisten paratiisi. Luontoarvot ja yhteisöllisyys nähdään mahdollisuuksina. Palveluiden kautta syntyy elinvoimaa kuntaan.
Luontoarvot resurssina	Lähiliikkumisen helppous toteutuu ja ihmisten hyvinvointi paranee. Oulujärvi, mitä tarkoittaa itse kenellekin? Miten järvi vaikuttaa? Luonto lähellä. Retkeily ja hiihtolatu takapihalta.
Verkostot vs. kuplat	Yritykset, yhdistykset, kunnat, yksityiset tahot. Verkostojen kautta saadaan voimavaroja esim. matkailupalveluiden kehittämiseen ja edistetään uusien yritysten syntymistä sekä olemassa olevien toimintaedellytysten parantamista.
Kestävä kehitys	Ilmastoteot, kotimaan matkailu, erottautuminen

Yhteenveto tulevaisuusdialogeista

Missä Vaala on onnistunut? 1/2

- Kunnassa nähtiin olevan positiivista kokeilukulttuuria, jonka ilmapiiri kannustaa luovuuteen. Vaalassa on rohkeutta ajatella uudella tavalla ja Vaala nähdään edelläkävijäkuntana monessa asiassa. ”Positiivisesti ajatteleva kunta.”
- Kunnan talous tasapainossa ja tuulivoima takaa kunnan taloutta plussalle myös lähivuosina. Vaala oli vielä 10 vuotta sitten kriisikunta, mutta talous on saatu käännettyä plussalle.
- Vaalan luonto on ainutlaatuinen ja upea. Luonnossa liikkumista tukevia virkistys- ja matkailupalveluja on kehitetty. Hiihtoladut ovat priimakunnossa sekä pyöräilyreittejä ja retkeilymaastoja on kehitetty.
- Kunnan peruspalveluja pidetään yleisesti hyvinä. Useiden osallistujien mielestä kunnassa on hyvät sosiaali- ja terveystalvelut. Maksuton varhaiskasvatus saa myös kiitosta.
- Kunta on onnistunut hyvin viestinnässä ja tiedotus toimii hyvin. Positiivista on, että kuntalaisia kuullaan säännöllisesti ja kunta on onnistunut tiedottamisessa esimerkiksi Covid-pandemian aikana.

Missä Vaala on onnistunut? 2/2

- Vaalan työnantajakuva pidetään yleisesti positiivisena. Kuntaa pidetään luotettavana ja ennakkoluulottomana työnantajana. Kunta toimii ketterästi ja byrokratiaa pyritään välttämään. Kunnan viranhaltijat ovat yhteistyökykyisiä.
- Kunnan organisoimia ikäkausiverkostoja pidettiin onnistuneina. Yhdistyksiä on tuettu kunnassa taloudellisesti ja yhdistysten toiminta-avustukset nähtiin tärkeiksi. Kunta on järjestänyt mm. ilmaisia toimitiloja yhdistyksille tämä saa osallistujilta kiitosta. Esim. melontatalli ja kalusto nähtiin esimerkiksi edellytyksenä Oulujärven Melojien toiminnalle.
- Lukion säilyminen paikkakunnalla nähdään tärkeänä. Kansalaisopiston kurssitarjonta saa positiivista palautetta.
- Kuntien välisessä yhteistyössä esimerkiksi Muhoksen ja Utajärven kanssa on edistytty ja sitä toivottiin edelleen kehitettävän.
- Kunta on mahdollistanut etätöiden tekemisen ulkopaikkakuntalaisille kunnan tiloissa. Tämän tyyppistä työtä toivottiin edistettävän lisää.

Mikä huolettaa? 1/2

- Väestö ikääntyy vauhdilla tulevina vuosina. Vaalassa työssäkäyvien osuus tulee pienentymään ja lasten ja nuorten määrä vähenee tulevien vuosien aikana.
- Väestön ikääntyminen tulee vaikuttamaan palvelutarpeeseen ja kunnan taloudelliseen tilanteeseen merkittävästi.
- Yleinen Suomen turvallisuustilanne nousi huolenaiheeksi, samoin Vaalassa toimivan poliisin resurssien riittävyys nostettiin esiin.
- Osaavan työvoiman saatavuus ja rekrytointivaikeudet ovat haasteena eri aloilla. Toisaalta haasteena on myös työttömyys sekä eri väestöryhmien sairastavuus ja hyvinvointierot.
- Energian ja öljyn hinnan nousu huolettavat kuntalaisia. Hintojen nousu näkyy jo nyt kuntalaisten arjessa. Huolenaiheena nostettiin myös esiin, että jakaako tuulivoima kuntalaiset?
- Vaalan houkuttelevuutta yritysten näkökulmasta tulisi edistää ja teollisten työpaikkojen määrää tulisi saada kasvatettua.
- Vaalassa on huomattu, että esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kuntalaisten keskustelukulttuuri on kärjistynyt. Osa luottamushenkilöistä luovat negatiivista ilmapiiriä.

Mikä huolettaa? 2/2

- Hyvinvointialueuudistus ja sen vaikutukset kunnan sote-palveluihin ovat vielä epäselviä. Yleisenä huolenaineena on, että pysyvä palvelut pienessä kunnassa?
- Kunnasta puuttuu houkutteleva asuntokanta ja myytäviä asuntoja esimerkiksi kuntaan muuttaville perheille ei ole. Kunnan omaan vuokra-asuntokantaan liittyy myös paljon korjaustarpeita. Kaavoitus- ja tonttipolitiikkaa tulisi kehittää ennakkoluulottomasti.
- Yhdistysten tulevaisuuteen tuo epävarmuutta yhdistystoiminnassa mukana olevien henkilöiden ikääntyminen. Samat ihmiset toimivat useissa yhdistyksissä ja nuoria on vaikea saada sitoutumaan järjestötyöhön. Korona on vaikuttanut oleellisesti yhdistysten toimintaan, koska ei ole voinut tavata ihmisiä kasvokkain.
- Koronan kokonaisvaikutuksista ei ole vielä tietoa, mutta yleisenä huolena nousi esiin, että osa nuorista voi huonosti henkisesti ja fyysisesti. Huolena nousi esiin myös kuntalaisten eriarvoisuus - tuen tarve on erityisesti nuorilla.
- Toisaalta myös vanhusten yksinäisyys huolettaa. Lisäksi ikäihmiset tarvitsevat tukea erilaisissa asioissa kotona asumisen tukemiseksi (mm. digiasiat).

Kehittämisehdotukset ja oivallukset jatsoon 1/3

- Oulujärveä ja luontoa tulisi hyödyntää matkailun edistämässä sekä virkistyskäytössä nykyistä enemmän. Tätä tukevaa markkinoinnin kehitystyötä tulee jatkaa (mm. kartat). Upeaa luontoa tulee hyödyntää tonttien markkinoinnissa ja kansainvälisessä matkailun edistämässä.
- Aktiivista markkinointia tulisi toteuttaa Geoparkin toimesta ja markkinoinnissa tulee etsiä toimivia yhteistyömuotoja yli kuntarajojen. Geoparkissa on voimaa ja paljon potentiaalia. Vaalaan tarvitaan myös vetonauloja matkailun edistämiseksi. (mm. Sahanrannan alueen markkinointi, veneilyn edistäminen Oulujärvellä)
- Vaalassa tulee toteuttaa kestävää ja pitkäjänteistä taloutta tukevaa politiikkaa. Laaditaan linjaukset yritys- ja elinkeinopolitiikalle ja lisätään vuoropuhelua alueen yrittäjien kanssa. Elinkeinoelämän tukijärjestelmän ja esim. hankekehittäjän palkkaaminen voisi edesauttaa yrittäjiä. Edistetään alueen yhteismarkkinointia ja yrittäjien välistä yhteistyötä. (esim. kuntien yhteinen yrittäjäyhdistys)
- Tehdään aktiivista asunto- ja kaavoituspolitiikkaa, laaditaan asuntopoliittiset linjaukset sekä käynnistetään tonttimarkkinointi. Kuntaa tulisi edelleen kehittää houkuttelevammaksi ja hyödyntää huikeat rakennuspaikat. Uusien kunnan asukkaita ja vapaa-ajan asukkaita voisi houkutella tonttitarjonnan ja kunnan vuokra-asuntokannan avulla.
- Jatketaan ennakoluulotonta uusien asioiden ja toimintatapojen kokeilua. Toteutetaan innovatiivista kuntamarkkinointia. Brändiehdotuksia: ”Hyvän tuulen Vaala” ja ”Optimistikunta”. Kuntalaisten valokuvat tulisi saada hyödynnettäväksi kuntamarkkinointiin.

Kehittämisehdotukset ja oivallukset jatkoon 2/3

- Edistetään mielenterveyspalveluiden saatavuutta perheiden hyvinvointia tukeviksi. Ennaltaehkäisevään hyvinvointityöhön satsaaminen kannattaa ja tulokset näkyvät myöhemmin. Esim. Hyvinvointisuunnittelijoiden määräaikaisten toimet voisi muuttaa vakinaisiksi.
- Maaseutu voi nousta uuteen arvoon tulevaisuudessa. Vaalasta on mahdollisuus kehittää kunnasta Ikäihmisten ja lapsiperheiden paratiisi.
- Energia- ja ruuantuotanto ovat Vaalan vahvuuksia ja paikalliset tuotteet tulee saada hyödynnettäviksi alueella ja vientiin.
- Käynnistetään lukion ja Kajaanin ammattikorkeakoulun välinen yhteistyö korkeakouluopintojen suorittamisen tukemiseksi. Hyödynnetään etäopetusta koulutuksen saatavuuden turvaamiseksi.
- Rakennetaan julkinen avantouintipaikka ja sauna kuntalaisten hyödynnettäväksi. Parannetaan julkisia liikuntamahdollisuuksia (esim. katettu jääalue).
- Jatketaan kunnan tilojen avaamista etätyöntekijöille (kun toimistossa oleva työntekijä on etänä). Hyvä esimerkki positiivisesta kokeiluista.
- Jatketaan kolmannen sektorin tukemista (esim. aluetatteri).
- Kehitetään kuntalaisten ja viranhaltijoiden välistä yhteistyötä. Osallistetaan kuntalaisia innovatiivisiin menetelmin. Myös perinteisemmät yleisötilaisuudet kunniaan.

Kehittämisehdotukset ja oivallukset jatkoon 3/3

- Kunnassa tulee edistää aitoa kokeilukulttuuria. Kaikkea ei tarvitse muuttaa kerralla.
- Tärkeintä on tehdä päätös. Toiseksi tärkein tehtävä on korjata huono päätös.
- Päätösten tulee pohjautua tietoon.
- Viestinnän merkitys tulee korostumaan jatkossa entistä enemmän.

